

Her Şeyi Gördüm • Irmak Zileli

Genç Kitaplar • Roman • 168 sayfa • Önerilen sınıflar: 6, 7, 8, Lise
ERDEMLER • BİREY ve TOPLUM • ZAMAN ve MEKÂN • İLETİŞİM
yazmak • okul yaşamı • tanıklık • mektup • suç-ceza • köpek • zorbalık •
öğretmen-öğrenci iletişimi • kurallar • cesaret • kuyu • hayvan sevgisi • önyargı •
kimlik • tercihler • ölüm • korku • anadil • sorgulamak • yetenek

Çağdaş edebiyatımızın ödüllü yazarlarından **Irmak Zileli**, beklenmedik bir kaybın ardından altüst olan lisede gizemli bir tanıklığı hikâye ediyor. Sürükleyici üslubu, heyecan dolu ayrıntılarıyla gerçeğin peşine düşüyor. İlkgençliğin çarpıcı keşifleri ve yüzleşmeleriyle derinleşen roman, vicdan ve masumiyet üzerine düşündürürken, insanlık kadar eski bir sorunun cevabını arıyor: Sessizce tanıklık etmek, suça ortak olmak mıdır?

Gece yarısı gizlice okulun bahçesine sızan beş öğrencinin amacı, kuralları yıkmak, çılgın bir macera yaşamaktı. Ama tam tersi oldu. Arka bahçedeki kuyunun kapağını kaldırıp karanlığa seslenme oyunu, okulun emektar köpeği Tarçın'ı bir anda yaşamdan kopardı. Beş genç, iç hesaplaşmalarıyla birlikte derin bir sessizliğe bürünürken, her şeyi gördüğünü iddia eden gizemli bir tanığın yazdığı e-posta mesajları okulu karıştırdı. Eğitimciler de, veliler de telaş içindeydi...

TARTIŞMA KONULARI...

- 1- Romanın başındaki ilk e-posta içeriği size akışla ilgili neler düşündürdü, nasıl bir ilk izlenim verdi?
- 2- Eray ve Arda arasında yaşananları irdeleyin. Sizce Eray'ın zorbalığının kökeninde nasıl bir psikoloji var? Arda'nın yerinde olsanız nasıl davranırdınız?
- 3- Okur geçmişini öğrendiği zaman Eray'ı nasıl değerlendiriyor, zorbalığını bağışlayabiliyor mu? Eray'ın hikâyesi, onun Arda'ya bakışı hakkında neler düşündürüyor?
- 4- Bir öğretmenin ya da öğrencinin okulda çalışan bir hizmetliyle dostluk kurması neden şaşırtıcı? Hele de bir okul müdürünün bu iletişimi kavrayamamasında vahim olan nedir?
- 5- Birtanık'ın her şeyi, herkesi gözlediği halde hiçbir olaya karışmaması, olumsuzluklarda bile sessiz kalması nasıl açıklanır? Bu tutum, gerçek hayattaki olumsuzluklara tanık olup görmezden, bilmezden gelenler hakkında neler düşündürüyor? Bu türden, "Bana ne?", "Bulaşmayayım!" yaklaşımları sizce toplumu nereye götürebilir?
- 6- E-postalarda ifşa olduktan sonra Müdür Baybars'ın tutumu ne olmalıydı, neler yapmalıydı?
- 7- Roman boyunca Birtanık'ın verdiği ipuçları birleştirildiğinde beşli grubun üyeleri Kırmızı, Mavi, Beyaz, Sarı ve Pembe'nin her birinin cinsiyeti ve kişilik özellikleri hakkında neler öğreniyoruz?
- 8- Okulda gerçekleşen olaylar, sorgulamalar gibi durumlara ilişkin velilerin tutum ve tepkilerini değerlendirin. Yaklaşımlarının hangileri çocuk ve gençlerin gelişimi açısından isabetli sayılabilir?
- 9- Tarçın'ın ölmesi engellenebilir miydi? Birtanık ne yapabiliirdi? Birtanık'ın yerinde olsanız siz ne yapardınız?
- 10- Sarı'nın AVM'de yaşadıklarında size ters gelen noktalar var mı? *Sweatshirt* alıp arkadaşını zor durumda bırakan kişiyi haklı gösterecek nedenler olabilir mi?
- 11- Müdür Baybars'ın e-posta mesajını irdeleyin. Satır aralarında neler yatıyor? Birtanık'a, "Sevgili öğrencim, canım evladım," hitapları ne kadar inandırıcı? E-posta mesajı yazmasının nihai amacı ne? Birtanık, Tarçın'ın öldüğü geceyle ilgili gördüklerini kendisine anlatsa sizce nasıl davranırdı?

- 12- Roman boyunca okuldakilerin, Tarçın'ın nasıl öldüğünü bulmak yerine mailleri yazanın peşine düşmesi nasıl açıklanır? Dikkatlerin kötülük yerine kötülüğü ifşa edenin üzerinde toplanmasının gerçek hayatta örnekleri neler?
- 13- Sizce okuldaki bu güçlünün zayıfı ezdiği, olayların üstünün kapatıldığı, dedikodunun gündemi belirlediği ortam gerçeklerle ne kadar bağdaşıyor? Sizce yazar tümüyle ütopyik denebilecek bir okul mu kurgulamış?
- 14- Birtanık kimliğini açıkladığında tahmin etmiş olanlarınız var mı? Nelere dayanarak böyle bir tahminde bulundunuz?

YARATICI ETKİNLİKLER...

Çalışmaların çoğu online / çevrimiçi ortamda, ekran başında da gerçekleştirilebilir.

- **Canlandırma:** Romandaki karakterleri listeleyin. Gönüllüler bu karakterlerden istedikleri birini seçerek hikâyesini canlandırma yoluyla anlatsın. *Örnek: "Ben Delal. Hademenin kızı derler bana. Sanki insan anne-babasını seçebilirmiş gibi... Üstelik hademe diye küçümsedikleri babam çoğununkinden daha sevecen, daha aydın kafalı. Okulda var olabilmek için herkesten daha çok çalışmak, anlayışlı olmak, horlanmalara dayanmak, sabretmek zorundayım. Okul hayatı her gün bir başka sınav bana... En çok da, 'Şuraya su döküldü Delal, ya babana haber ver ya da paspası kap da temizleyiver, çamur olacak,' buyuran 'hepimiz eşitiz, aramızda ayırım yok'culara sinir oluyorum. Sanki babamın işi beni de bağlamış gibi... Tarçın konusu... Paçamı kaptığımda korkmuştum ama Tarçın benim arkadaşım, kuytulara içimi döktüğüm sırdaşım. Babamı, beni sorguladılar; pes dedim..."* Öğrenciler, kendilerini seçtikleri karakterin yerine koyarak romanda yaşadıklarının derinliklerindeki ve duygularını 2-4 dakikalık sahne monoloğu biçiminde aktarsın. Dileyenler aksesuar da kullanabilir.
- **Anket:** Önce sınıfça zorbalığın ne olduğunu irdeleyen bir beyin fırtınası gerçekleştirin. Özellikle gençlerin günlük yaşamında zorbalık hangi türlerde ve boyutlarda karşımıza çıkıyor? Arkadaşlıklara ve sosyal ilişkilere nasıl yansıyor? Yaygınlık oranı ne? Zorbalığa uğrayanların yaşamı nasıl etkileniyor; bu etkilerin kalıcılık riski var mı? Zorbalığa uğrayanların tepkisi ne oluyor? Yetişkinlerin konuya bakışı ve çözüm önerileri neler? Herkes başlıklara ilişkin görüşünü bildirdikten sonra öne çıkan maddeleri saptayarak bir anket yapmak üzere sorular hazırlayın. Gönüllülerden oluşan birkaç ekip okul içi ve dışında öğrenciler ve gençlerle, diğer birkaç ekip de aileler ve yetişkinlerle anket yapsınlar. Bakalım, sonuçlar hangi noktalara ışık tutacak; gençlerin ve yetişkinlerin algısı hangi noktalarda farklılaşacak? Anket sonucuyla ilgili bir rapor düzenleyin.
- **Sosyal sorumluluk projesi:** Gruplar halinde çalışarak, aynı ya da farklı okullardaki öğrencilerle ilgili sınıfsal, kültürel ve sosyal ayrımların hayata nasıl yansıdığını örneklerle çalışın. Bunların ortadan kaldırılması, öğrenciler arası ilişkilerin her bakımdan eşit bireyler biçiminde sürmesi ve bu yönde gelişmesi için kısa ve uzun vadeli çözümler içeren projeler üretin.
- **Yazma:** Öğrenci ve öğretmenlerden oluşan 5 kişilik bir jüri saptadıktan sonra diğerleri ikili gruplara ayrılınsın. İkililer kendilerini Birtanık'ın yerine koyarak suça tanıklık ederken ya da ettikten sonra nasıl davranacaklarına, tutumlarının ne olacağına, gelecek tepkilere karşı hangi adımları atacaklarına dair kısa bir açıklama yazsın. Bu açıklamada nedenleri ve muhtemel sonuçları da belirterek davranışlar temellendirilsin. Bakalım, ikililerin görüşleri ne tür farklılıklar gösterecek?
- **Proje:** Okulun çeşitli noktalarına, üstünde, "Tanık olduğunuz ama müdahale etmediğiniz bir durumu ya da olayı, imzasız yazarak kutuya atın." yazan kapalı bir kutuyu not kâğıtları ve kalemlerle birlikte yerleştirin. Öğrencileri teşvik etmek amacıyla her gün noktanın en kalabalık anında kutuya kendi yazdığınız bir kâğıdı katlayarak atın. Bir hafta sonra kutuyu açtığınızda çıkan isimsiz itirafları ayrıştırın ve proje hakkında bir sonuç raporu düzenleyin.
- **Tartışma:** Okulun hizmetlisi Muhammed'e yaklaşımın düşündürdüğü sosyal konuyu sınıfça tartışın. Bu konunun sınıfsal temeli nedir? Onun gibi hizmet sektöründe temizlikçi, kapı görevlisi, biletçi, garson, kurye, dağıtıcı, market çırağı, satıcı, çöpçü vb. meslekterilere toplumun genel yaklaşımı şunlardan

hangisi: saygılı/küçümser/ezici/sevecen/alaycı/dalga geçer/aldırmaz/görmez?.. Bu yaklaşım kişilerin seçimi mi yoksa sınıfsal kabulleniş midir? Bu kişilerden hizmet alırken onlara nasıl davranıldığına dair hangi örnekleri verebilirsiniz? Olması gereken yaklaşım nedir? Yanlış ve doğru davranış biçimlerini nedenleriyle birlikte tartışın.

- **Sunum:** Kuyuya düşen içlerinden biri olsaydı, 5 arkadaş yardım arar mıydı? Tarçın kurtarılmaya değer bir canlı değil mi? Köpeği ölüme terk etmek “cinayet” sayılır mı? Kendine gelecek zararı engellemek için başka bir canlıyı feda etmek kabul edilebilir mi? Romanda Tarçın’ın ölüme terk edilmesiyle bugün kedilere, köpeklere yapılan türlü zulüm arasında bağlantı kurulabilir mi? Bu soruları birer birer ele alarak her biri için sırasıyla bir beyin fırtınası gerçekleştirin. Hangi yanıtların öne çıktığını saptayın ve sonuç raporunu bir sunum halinde paylaşın.
- **Örnekleme:** Önce romandaki beşli grubun renklerle isimlendirilmesi hakkında sınıfça bir değerlendirme yapın. Renklerin neye göre verilmiş olabileceğini tahmin edin. 2. aşamada herkes kendini irdeleyerek, onlarca renk çeşidi içinde hangi rengin kendi karakterini simgeleyebileceğini nedenlerini de belirterek bir kâğıda yazsın. 3. aşamada herkes sınıf listesindeki arkadaşlarını simgelediğini düşündüğü renkleri tek tek isimlerinin karşısına yazsın. Sonuçta listeler kontrol edilsin; çoğunluğun kişiye uygun gördüğü renkle kendisini simgelediğine inandığı renk karşılaştırılsın. Bakalım, içsel algıyla başkalarının dıştan algıladığı ne kadar örtüşecek?